

СХВАЛЕНО

Протокол педагогічної ради
Первомайської гімназії №9
31.08.2023 №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора Первомайській
гімназії №9
01.09.2023 №109

**Освітня програма
початкової школи Первомайської гімназії № 9
Первомайської міської ради Миколаївської області
на 2023/2024 навчальний рік**

Загальні положення освітньої програми

Освітня програма Первомайської гімназії №9 розроблена на виконання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законів України у сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022), постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року №782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688, постанови Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898 «Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. №301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти»; наказу Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 р. №563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні», наказу Міністерства освіти і науки України від 24.02.2023 № 201 «Про затвердження Змін до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» зі змінами від 01.08.2022 №1371, листа Міністерства освіти і науки України від 17.05.2023 року № 1/6990-23 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та проходження осінньо-зимового періоду 2023/24 навчального року», листа Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 №1/12038-23 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти в 2023-2024 н.р.», листа Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 №1/12186-23 «Про організацію 2023-2024 н.р. в закладах загальної середньої освіти», листа Міністерства освіти і науки України від 03.08.2023 №1/11479-23 «Про методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації»; на основі Типової освітньої програми для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743), Типової освітньої програми для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743),

Типової освітньої програми для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743).

Метою освітньої програми є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві.

Початкова школа в системі повної загальної середньої освіти забезпечує становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Зміст освітньої програми дає можливість формування в здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

- вільне володіння державною мовою;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- математична компетентність;
- здатність спілкуватися українською та англійською мовами;
- навчання упродовж життя;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- інноваційність;
- громадянські та соціальні компетентності;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність.

Сприяє розвитку наступних наскрізних умінь: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно й письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення дітьми обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (далі - Державний стандарт).

Ця освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також розподіл навчального навантаження між освітніми галузями за роками навчання;
- навчальний план, що передбачає перерозподіл між обов'язковими для вивчення навчальними предметами певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та/або інтегровано з іншими предметами;
- опис очікуваних результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів), що подані в рамках Типових освітніх програм, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22;
- форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- інші складові, що враховують та особливості освітньої діяльності.

I. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за освітньою програмою

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»). Діти, яким на 01 вересня 2022 року виповнилося сім років, мають розпочинати здобуття початкової освіти у 2022 році. Діти, яким на 01 вересня 2022 року не виповнилося

шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти за бажанням батьків, але при умові, що дитині виповниться 6 років до 01 грудня 2022 року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти з іншого віку, залежно від особливості фізичних потреб (діагнозу).

II. Загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні, його розподіл між галузями за роками навчання

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів закладу складає:

- 1-А клас - 805 годин/навчальний рік;
- 1-Б клас - 805 годин/навчальний рік;
- 2 клас - 875 годин/навчальний рік,
- 3 клас - 910 годин/навчальний рік;
- 4 клас - 910 годин/навчальний рік;

У Первомайській гімназії №9 організовано навчання для дітей з особливими освітніми потребами, згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів». Для забезпечення якості інклюзивного навчання відкрито три класи для дітей з обмеженими освітніми потребами: 1-ий, 3-ій та 4-ий класи, у яких навчаються 3 учні з ООП. Загальний обсяг навчального навантаження склав:

- для учениці 1-го класу Артамонової Кіри - 805 годин/навчальний рік;
- для учня 3-го класу Пешкова Едуарда - 910 годин/навчальний рік;
- для учениці 4-го класу Трофімової Софії - 910 годин/навчальний рік.

У закладі створено належні умови для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема є інклюзивний освітній простір, а також надаються освітні, психолого-педагогічні та корекційно-розвивальні послуги, здійснюється психолого-педагогічний супровід дітей протягом усього періоду навчання з обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу.

Сімейне навчання в 2023-2024 н.р. забезпечено для 20 здобувачів закладу. Серед них у початковій школі — 8 осіб: у 1-их кл. - 2 уч., у 2-ому кл. - 3 уч., у 3-ому кл. - 2 уч., у 4-ому кл. - 1 уч.

Розподіл навчального навантаження на тиждень по класах відображено в робочих навчальних планах:

- навчальний план початкової школи - 2, 3, 4 класи - за типовою навчальною програмою, розробленою під керівництвом Р.Б. Шияна, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743 (Додаток 1);

- навчальний план початкової школи — 1-А, 1-Б класи - за типовою навчальною програмою, розробленою під керівництвом О.Я.Савченко, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743 (Додаток 2).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх класів, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. З метою забезпечення виконання Державного стандарту загальної початкової освіти забезпечено викладання предметів інваріантної складової, що визначені Типовими навчальними планами для кожного класу, в повному обсязі.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Перелік освітніх галузей

Ця освітня програма схвалена педагогічною радою закладу та затверджена директором, оприлюднена на сайті гімназії. На основі освітньої програми заклад складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу. У навчальних планах конкретизовано варіативну складову, враховано особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів кожного класу. Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів. Варіативна складова навчальних планів забезпечена наступним чином:

- додаткові години для підсилення вивчення математики — 2, 3, 4 (1 год.) - усього 3 години;

- додаткові години для підсилення вивчення української мови – 1-А, 1-Б клас (1 год.) - усього 2 години.

Розподіл годин фіксується в календарному плані. Учителю зазначає проведені уроки в частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мовно-літературна (МОВ)
- Математична (МАО)
- Природнича (ПРО)
- Технологічна (ТЕО)
- Інформатична (ІФО)
- Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
- Громадянська та історична (ГІО)
- Мистецька (МІО)
- Фізкультурна (ФІО)

Освітня галузь “Мовно-літературна” з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальних планах реалізується через інтегрований курс «Українська мова», “Я досліджую світ” та окремий предмет “Англійська мова” у 2, 3, 4 класах та інтегрований курс “Українська мова. Навчання грамоти” й окремий предмет “Англійська мова” у 1-А, 1-Б класах.

Освітня галузь “Математична” реалізується через інтегрований курс “Математика”, “Я досліджую світ” у 2, 3, 4 класах та окремий предмет “Математика” – у 1-А, 1-Б класах.

Освітня галузь “Природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна” реалізуються через інтегрований курс “Я досліджую світ” у 1-А, 1-Б, 2, 3, 4 кл.

Освітня галузь “Інформатична” реалізується через інтегрований курс “Я досліджую світ” у 2 кл., окремий предмет “Інформатика” у 3-ому, 4-ому кл.

Освітня галузь “Технологічна” реалізується через інтегрований курс “Я досліджую світ” у 2, 3, 4 класах та інтегрований курс “Дизайн і технології” – у 1-А, 1-Б класі.

Освітня галузь “Мистецька” реалізується через два окремі предмети “Музичне мистецтво”, “Образотворче мистецтво” у 1-А, 1-Б, 2, 3, 4 класах.

Освітня галузь “Фізична” реалізується у всіх класах початкової школи через окремий предмет “Фізична культура”.

У початковій школі здійснюється поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за №229/6517).

Клас	К-ть учнів	Предмет/ к-ть груп/основа поділу				
		Англійська мова	К-ть груп	Інфор-ка	К-ть груп	Основа поділу
1-А		-	1	-	-	
1-Б		-	1	-	-	
2		+	2	-	-	
3		+	2	+	2	на пропорційній основі
4		+	2	+	2	

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 2-4 класах – 40 хвилин, у 1-х класах - 35 хвилин.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Варіативність змісту початкової освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо - 20% програмового матеріалу.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової гімназії за 5-денним навчальними тижнем.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань гімназії. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів “Фізична культура”, а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

III. Форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- *кадрове забезпечення освітньої діяльності*: при доборі педагогічних кадрів директор гімназії керується чинними документами: Конституцією України, КЗПП України, Правилами внутрішнього трудового розпорядку. Освітній процес у школі I ступеня забезпечують 5 учителів початкових класів, 3 асистенти вчителя й 4 учителі-предметники, усі – фахівці. Всі заявлені педагоги мають вищу освіту; спеціалістів вищої кваліфікаційної категорії - 3, це 25%; I кваліфікаційну категорію мають 6 (50%) учителів, II кваліфікаційну категорію – 1 вчитель (8%) та спеціаліст — 1 вчитель (8%); 2 педагоги (17%) мають звання «старший вчитель».

Підручники для 1-4 класів: стан забезпечення – 75%, оскільки 1-і класи залишилися без друкованих видань навчальної літератури; додаткові засоби навчання, посібники,

рекомендовані до використання Міністерством освіти і науки України (зошити з друкованою основою, таблиці, бліц-картки тощо); додаткові засоби навчання – надбання минулих років (проекти, інтелект-карти, дидактичний роздатковий матеріал тощо); інформаційне забезпечення освітньої діяльності: бібліотека; підключення закладу до мережі Інтернет.

· *матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності:*

Забезпечення приміщеннями навчального призначення: класних кімнат – 5; кабінети інформатики – 2; спальня – 1; спортзал – 1; актові зала – 1; читальна зала – 1; їдальня – 1; стадіон – 1; спортивний майданчик – 1.

Обладнання класних кімнат: 1 -4-і класи - відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 23.03.2018 № 283.

Якість проведення навчальних занять забезпечується учителями відповідно до обраних форм уроків, методів і прийомів роботи з дітьми, підходів до організації освітнього процесу. Контроль за якістю навчальних занять обумовлений графіком моніторингу якості освітнього процесу.

· *Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей):*

з метою аналізу рівня засвоєння учнями 1-4 класів навчального матеріалу у розрізі навчальних предметів, рівня сформованості ключових компетентностей запроваджено систему моніторингів:

- моніторинг рівня навченості учнів 3-4 класів (щосеместру);
- моніторинг якості знань учнів у розрізі навчальних предметів (що семестру);
- моніторингові дослідження рівня сформованості ключових компетентностей учнів у розрізі класів та ключових компетентностей (у кінці року).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Робочий навчальний план
Первомайської гімназії № 9 на 2023-2024 навчальний рік
з українською мовою навчання,
складений для 2, 3 та 4 класів -

за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 08.10.2019 року № 1273 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти» (за програмою Р.Б.Шияна), зі змінами, затвердженими наказом МОН від 12.08.2022 №743-22

Навчальні предмети	2	3	4
	години		
Українська мова	5	5	5
Англійська мова	3	3	3
Математика	3	4	4
Я досліджую світ	8	7	7
Інформатика		1	1
Фізична культура	3	3	3
Образотворче мистецтво	1	1	1
Музичне мистецтво	1	1	1
Усього	21+3	22+3	22+3
Математика	1	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	22+3	23+3	23+3

Робочий навчальний план
Первомайської гімназії № 9 на 2023-2024 навчальний рік
з українською мовою навчання,
складений для 1-А, 1-Б класів -

за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 08.10.2019 року №1273 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти" (за програмою О.Я.Савченко), зі змінами, затвердженими наказом МОН від 12.08.2022 №743-22

Навчальні предмети	1-А	1-Б
	години	
Українська мова та література	7	7
Англійська мова	2	2
Математика	4	4
Я досліджую світ	3	3
Інформатика	-	-
Дизайн і технології	1	1
Фізична культура	3	3
Образотворче мистецтво	1	1
Музичне мистецтво	1	1
Усього	19+3	19+3
Українська мова	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	23	23
Загальна кількість навчальних годин	20+3	20+3

